

„Az állami erdők nyitva állnak a természetszeretők előtt!”

A Szombathelyi Erdészeti Zrt. évtizedekkel ezelőtt választott szlogenje ma minden eddiginél aktuálisabb. A természet „szanatóriuma” egyre inkább felértékelődő rekreációs helyszín, és a klímaváltozás szempontjából is kulcsfontosságú, amelyet bizony becsben kell tartani. Az erdészeti társaság a természeti és kulturális értékek megőrzésére, a helyi közösségek támogatására és a környezetvédelemre fókuszáló ökoturisztikai fejlesztései a társadalom ezirányú, növekvő igényeit szolgálják.

A Szombathelyi Erdészeti Zrt. a vagyonkezelői feladataival összehangoltan évek óta kiemelten törekszik arra, hogy ökoturisztikai létesítményeiben, valamint szemléletformáló programjain az erdőlátogatók természetközeli élményekkel gazdagodhassanak úgy, hogy közben megőrzik az erdők értékeit a jövő generációi számára.

Vas vármegye természeti látnivalókban gazdag és változatos, az erdészeti társaság ennek megfelelően alakította ki turisztikai desztinációit.

A Kőszegi-hegység

A Kőszegi-hegység az ország egyik kedvelt túrázóhelye. Több túraútvonal szeli keresztül. Az Írott-kőtől indul a két Kéktúra: az egyik, az Országos Kéktúra 124 km megtétele után a Szajki-tavaknál, a másik, a Rockenbauer Pálról elnevezett Dél-dunántúli Kéktúra, a veleméri Árpád-kori templom mellett elhaladva, mintegy 145 km-t megtéve hagyja el a vármegyét.

A Kőszegi-hegységben található az „A” minősítéssel rendelkező Stájer-házi Erdészeti Erdei Iskola, mely 34 fős szálláshellyel és erdészeti bemutatóhellyel rendelkezik.

A foglalkozások résztvevői itt testközelből ismerkedhetnek a természettel, az általuk választott programokon keresztül, például az Öreg bükk tanösvény bejárásával, vagy a gyönyörű útvonalú túrákon a Dunántúl legmagasabb pontjára, az Írott-kőhöz, vagy a Kendig-gerincre.

A Farkas-erdő

Sárvár közelében található Vas vármegye legnagyobb összefüggő erdőtömbje. A túllegeltetett, a hamuzsírfőzés miatt nagyrészt kiirtott Farkas-erdő 1875-ben *III. Lajos* tulajdonába került. A Bajor Királyság utolsó uralkodója a szakszerű erdőgazdálkodás megindítása érdekében Bajorországból szerződtetett erdészeket, köztük *Scherg Lőrinc* főerdőmestert, aki az 1901-ben rábízott leromlott, bokros, nyíres Farkas-erdőt néhány évtized alatt kiemelkedő hírű mintaerdővé alakította át, bükköst is létrehozott, amelynek a hagyásfáit nevezik a tulajdonos emlékére *Lajos-bükkösnek*.

Az erdőtömbön belül, elsősorban az Országos Kéktúra nyomvonala mentén kiránduló- és pihenőhelyeket alakított ki a Szombathelyi Erdészeti Zrt., így két tanösvény, erdészettörténeti emlékhelyek és a 2015-ben épített, a vasi ha-

ranglábakat mintázó 20 méter magas, *Scherg Lőrinc* nevét viselő kilátó várja a természetszerető kirándulókat, túrázókat. A közelben áll vitéz nemes Molnár László emlékkeresztje, a Magyar Királyi Honvéd Légierő legeredményesebb magyar pilótája 1944. augusztus 7-én légiharcban itt hunyt el.

A Farkas-erdő különleges helye a Trézia-kút, azaz az egykori tulajdonos után elnevezve Mária Terézia-kút, mely 1942-ben elsőként lett Vas vármegyében természetvédelmi terület. A környékre látogatók részére kényelmes pihenést és kikapcsolódást biztosít az erdőtömb közepén létesített Káld-Hidegkúti Ökoturisztikai Központ.

A Jeli Varázskert

A Szombathelyi Erdészeti Zrt. kiemelt ökoturisztikai létesítményként kezeli a Jeli Varázskertet, ahol 1500 méteren akadálymentesített ösvényt alakított ki, 18 méter magas a kertalapítóról elnevezett gróf Ambrózy-Migazzi István kilátó, az Óriások Erdejében, a mamutfenyők között áll a 130 méter hosszú, 10 méter magas lombkoronasétány, melyet óriás csócsúszdán keresztül hagyhat el az, aki nem akar lépcsőzni.

A Jeli Arborétumba évente közel 40 000 látogató érkezik, jellemzően májusban, a rhododendronvirágzás idején. A kertben 300 rhododendron taxon található, mintegy 7000 tő. A látogatói csúcs elnyújtása érdekében az erdészek ápri-

A *Scherg Lőrinc*-kilátó

Rhododendronvirágzás a Jeli Varázskertben

lisban virágzó magnóliákat, 15 000 tő nárciszt és japáncseresznyéket ültettek.

Nyáron a hortenziák és selyemmirtuszok pompáznak. A Mediterrán Kertben kínai kenderpálmák, fügek, gránátalmák, eukaliptuszok és egy közel 200 éves olajfa is helyet kapott. Az örökzöld tölgyek közül megemlítendő a magyal és a paratölgy. A jövőben az őszi lomb-szint adó japán és Appalache-hegységből származó növényekből létesítene a társaság erdőfoltokat. A 155. Vándorgyűlés résztvevői vehették először birtokba a Lilaakác Pihenőpontot, melyről a japán erdő és a kilátó is látszik.

Parkerdeink

Szombathely belvárosától mintegy 3 kilométerre található a *Szombathelyi Parkerdő*. A 299 hektáros erdőterületen változatos kikapcsolódási lehetőséget nyújtanak az erdészeti társaság ökoturisztikai beruházásai: a pikniktér, a 2450 méteres Cinege Tanösvény, az erdei esőbeálló pihenőházak, a 8,6 km-es futópályasó, túrakerékpáros nyomvonal, turistaút, parkerdei irányítórendszer. Az erdőterületen kívül sporttér (füves, kosár- és röplabdapálya), továbbá 100 méteres négysávos futópálya, pingpongasztal és kettő polyball állvány, valamint tornaliget (kerítéssel védett tornaeszközök) is létesült. A játszótér új játékokkal bővült.

A *Csepregi Parkerdő* a város lakóinak kedvelt tartózkodási helye, számos szabadtéri rendezvényt szerveznek ide. A parkerdő a Bene-hegyi zártkerthez csatlakozó erdőkaréjt foglalja magába, használati szempontból azzal alkot szerves egységet.

A *Szajki-tavak Parkerdő* legfőbb látványossága a Szajki-tórendszer. A terület egykori tulajdonosai, gróf Erdődy Sándor (a Szajki- és a Bögötei-erdő a jánosházi Erdődy-uradalomhoz tarto-

zott) és *Zierer Antal* (a korábbi Mikosduadalom tulajdonosa) 1912-ben meg-egyezték a Csörgető-patakon halastórendszer létesítéséről, így 1931-ben 11 tőegységet alakítottak ki. Napjainkban a VI. számú tavon, Hosszúpereszteg területén strand működik, mellette kemping található, mely a Vasi-Hegyhát Erdei Vándortábor Program harmadik szálláshelye.

A *Himfai Parkerdő* nagyobb része a Vasi-Hegyhát peremén fekszik, s az alatta fekvő sík terület mocsaras, vízállásos volt, hisz' neve is Berek, itt folyik a Berki-patak is, amely mentén jelentős rekettyefűzes berekerdő alakult ki. Az erdei pihenők, tisztások, sporttér, az erdei Cincér Tanösvény és a kijelölt nordic walking pálya biztosítja az aktív kikapcsolódást.

A *Cellőmölk-Izsákfai Parkerdő* a tájegységre jellemző erdőállományban kialakított kiránduló- és pihenőhely, játékokkal kiegészítve, 11 állomáspontra ad tájékoztatást az erdők életközösségéről.

Szálláslehetőségek

A Szombathelyi Erdészeti Zrt. által fenntartott szálláshelyek illeszkednek a tájba. A vendégek elsősorban a természet közelségét, a csendet és a nyugalmat értékelik. Az ökoturisztikai értékek kihasználása hozzájárul a térség gazdasági fejlődéséhez és a természetvédelem társadalmi támogatottságához.

Az Országos Kéktúra útvonal mellett a Kőszegi-hegységben a Stájer-házak és a Káld-Hidegkúti Ökoturisztikai Központ nyújt szállást a vándorok számára. A vadászház, a konferenciaterem, a Kisboldogasszony-kápolna, valamint a 2023-ban átadott korszerű turistaház együttesen méltó helyszíne lehet vállalati, baráti, családi eseményeknek is.

Az erdei kápolna a Földművelésügyi Minisztérium támogatásával 2017-ben épült. Az erdő- és vadgazdálkodásban fontos időpontban, szeptember 8-án, Szűz Mária születésnapján áldotta meg ünnepélyesen a szombathelyi megyéspüspök, ezért kapta a Kisboldogasszony-kápolna nevet.

Szomszédságában áll a 17 férőhelyes vadászház, a 80 főt befogadó konferenciaterem és a megújuló energiát hasznosító, 8 szobás, összesen 16 férőhellyel rendelkező turistaház. E korszerű épület az aktív kikapcsolódást szolgálja a természet szívében. Minden szoba saját fürdőszobával, televízióval rendelkezik, A vendégek kényelmét egy mikrohullámú sütővel, vízforralóval, kenyérpíróval ellátott melegítőkonyha is szolgálja.

A több mint 7000 hektáros Farkas-erdő közepén elhelyezkedő ökoturisztikai központ kellemes séták, kirándulások kiváló kiindulópontja. A közeli Sárvár (16 km) nevezetességei – például a vár, a múzeum és a híres termálfürdő –

Turistaház a Káld-Hidegkúti Ökoturisztikai Központban

remek programlehetőségeket kínálnak. Hasonló távolságra található a mesteri és borgáti termálfürdő is. A Ság hegy különleges látnivalóként szolgál, hiszen a bazaltbányászat révén feltárt egykori működő vulkánként egyedi geológiai érdekesség.

Gyönyörű és igényesen gondozott állami területeken, az erdő által palástolt környezetben jól felszerelt vadászházak várják a vendégeket. Ilyen például a Jeli Arborétum közvetlen közelében található *Csipkerei Vadászház*, amely elhelyezkedése és természeti adottságai révén kiváló úticél lehet. Hasonlóan szép környezetben, Kőszeg-Hegyalja dombjai között bújik meg a hangulatos *Cáki Vadászház*, összesen 4 szobával és 8 férőhellyel.

Az Őrségben, *Iván*c határában található *vadász- és vendégház*ból kiindulva rövidebb-hosszabb túrák tehetők a környéken.

A *Szakonyfalui Vendégház* Magyarország legnyugatibb pontján, a hármashatárhoz – magyar-szlovén-osztrák – közel, a szakonyfalui erdőtömb mélyén található. 9 fő részére biztosít szállást. Körülötte a fenyvesek és a lombdőr fokozottan védett természetvédelmi területen állnak. A háztól pár kilométerre folyik a vízitúrázók, kenusok kedvence, a Rába, amely itt még határfolyó. A közeli Szlovéniába és Ausztriába is át lehet látogatni.

A szálláshelyeken – amennyiben az adott vadászház infrastruktúrája lehetővé teszi – különféle családi, baráti, munkahelyi rendezvényekre is kínálkozik lehetőség. Konferencia- és tárgyalótermek bérlete szintén megoldható, így akár kisebb létszámú megbeszélések, akár 80 fős események is megtarthatók. Ezen felül rendezvénysátor, illetve sörpadgarnitúrák állnak rendelkezésre, így

a vadászházak környezete szabadtéri programok, kötetlenebb hangulatú események kiváló helyszínéül szolgálhat.

Szakrális helyeket összekötő túraútvonalak

„Az erdő az Isten első temploma. Itt nincs tető, csak a végtelen ég, s a csend, amely az örökkévalóság bangja” – írta *Ralph Waldo Emerson* amerikai költő.

A közép-európai Mária-útvonal Rőt-falva/Rattersdorf felől érkezik hazánk területére, és Kőszegen áthaladva az Alsó-erdőben folytatódik. Érinti az Őz-kutat, majd Ólmod községet, s Horvátzsidány területén éri el a Peruska Mária zárandokhelyet. Itt 1994 óta áll a Szent Hubertus és Szűz Mária tiszteletére, a hívők adományaiból épült kápolna. A Szombathelyi Erdészeti Zrt. 2015-ben felújította és bővítette a kápolna körüli, részben Kiszsidány területén található kirándulóhelyet. Itt június első vasárnapján háromnyelvű: magyar, horvát és német vadászmisét és zárandoklatot tartanak.

Ezen útvonalon továbbhaladva érünk az Ostffyasszonyfai Hadifogolytábor és -temetőbe. Az Osztrák-Magyar Monarchia egyik legnagyobb első világháborús hadifogolytáborában négyéves működése alatt (1914–18) falai között közel 150 000 hadifogoly fordult meg. Az egykori lakók emlékét a fogolytábor temetője őrzi mementóként.

Vas vármegyén halad át a Szombathely híres szülöttéről elnevezett Szent Márton-út. Az Európa Tanács 2005-ben a Szombathelytől Tours-ig (Franciaország) vezető útvonalat Európai Kulturális Útvonallá nyilvánította, hogy bemutassa Európa legnépszerűbb szentjének életét és kultuszának kiemelkedő emlékeit.

Augusztusban a Nagyboldogasszony búcsú, szeptember elején pedig a Mária-

napi búcsú alkalmából zárandokok ezrei keresik fel a vasvári Szentkutat, melyet a közép-európai Mária-útvonal is érint. A kegyhely környezetében a Vasi-Hegyhátat egykor szegélyező bükk-erdők egyik utolsó állományát is láthatjuk, mely erdő elsődlegesen közjóléti rendeltetésű, és egyben része a Natura 2000 hálózatnak.

A misztikus parkerdőhöz számtalan legenda fűződik. Az egyik szerint török elől menekülő domonkosok kedves Mária-képüket a Szentkút körüli erdőben rejtették el egy öreg fa odvában. Később az ide visszatérők nem találták a képet. A fát időközben kivágták, s helyén bővizű forrás fakadt, melynek vizében látni vélték Szűzanyát, így a hívek zárandokútvonala és imahelye lett.

Egy másik csoda a katonaságnál szeme világát veszített *Horváth Ferenc*cnel történt meg. A vasváriak által később Szent Ferencnek nevezett katona több évig élt világtalanul, mígnem szülei elhozták a Szentkúthoz. Miután megmos-ta szemét annak vizében, visszanyerte látását.

Az ökoturizmus a 21. század egyik legdinamikusabban fejlődő turisztikai ágazata, amely nem csupán alternatívát kínál a tömegturizmussal szemben, hanem új alapokra helyezi az ember és természet kapcsolatát. A természeti értékek tiszteletén, a helyi közösségek bevonásán és a környezettudatosságon alapuló ökoturisztikai programok, szolgáltatások lehetőséget adnak arra, hogy a turizmus valóban a fenntartható fejlődés egyik eszközévé váljon.

Jánosa László erdei iskolai referens
Varga Péter ökoturisztikai, természetvédelmi és pályázatkezelési csoportvezető, Szombathelyi Erdészeti Zrt.

Fotó: **Markó András, Nemes Piroksa, Ruborits Tamás**

A Szakonyfalui Vendégház